

Π5.2.4 Σύνταξη Ενιαίου Επιμορφωτικού Υλικού

MIS 5035543: «ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»

Γνωστικό Πεδίο: ΙΣΤΟΡΙΑ

Γνωστικό Αντικείμενο: Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία

Διδακτικό Σενάριο για την Ιστορία Γ΄ Γενικού Λυκείου

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος διδακτικού σεναρίου:

Το Κυπριακό Ζήτημα

Δημιουργός/οί: Τάσος Χατζηαναστασίου

Βαθμίδα – Τάξη: Γ΄ Γενικού Λυκείου

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές και συμβατότητα με ΠΣ

- Γνωστικό αντικείμενο - Θεματικό πεδίο - Θεματική ενότητα

Ιστορία – Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία – (Πόλεμος και Ειρήνη) – Το Ανατολικό Ζήτημα

- Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όπως αναφέρονται στο ΠΣ

- Να γνωρίζουν ότι το Κυπριακό πρόβλημα υπήρξε πτυχή του Ανατολικού Ζητήματος, κατανοώντας το

Κυπριακό ως ένα ζήτημα πρώτον αποαποικιοποίησης και δεύτερον εισβολής-κατοχής κράτους μέλους του ΟΗΕ. -Να κατανοούν και να εκτιμούν τον αγώνα των Κυπρίων για Ένωση με την Ελλάδα με έμφαση στον Αγώνα της ΕΟΚΑ (1955- 1959). -Να αναδεικνύουν κριτικά την ελληνική, βρετανική και τουρκική πολιτική στο Κυπριακό και να αξιολογούν τα αποτελέσματά τους, ύστερα από την ανεξαρτητοποίηση της Κύπρου, τον Αύγουστο του 1960, ως πρόβλεψη των τριμερών Συμφωνιών Ζυρίχης και Λονδίνου τον Φεβρουάριο του 1959. -Να αναδεικνύουν την εμπλοκή των Ηνωμένων Εθνών. -Να προσδιορίζουν τα αδύνατα σημεία του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας μέσα από την πρόταση αναθεώρησης που υποβλήθηκε στις 30/11/1963 από τον Πρόεδρο Μακάριο. -Να κατανοούν τους παράγοντες που οδήγησαν στο πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή τον Ιούλιο του 1974 και να διερευνούν τις συνέπειές τους. -Να γνωρίζουν και να διερευνούν κριτικά τις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού και τον αγώνα των Κυπρίων για απελευθέρωση από το 1974 έως τις μέρες μας

- Σχέση με άλλες θεματικές ενότητες ή/και θεματικά πεδία του γνωστικού αντικείμενου ή/και με άλλα γνωστικά αντικείμενα

Η υποενότητα σχετίζεται με τις υποενότητες που αφορούν τις εξής υποενότητες: «Γενοκτονία-Διωγμοί=Εθνοκαθάρσεις», «Αποικιοποίηση και την αποικιοποίηση» καθώς και με «Το Μακεδονικό Ζήτημα» και το «Κρητικό Ζήτημα». Γενικότερα σχετίζεται με το Ανατολικό Ζήτημα, τους αγώνες των λαών κατά της αποικιοκρατίας καθώς και τους αγώνες για εθνική ολοκλήρωση-ένωση με την Ελλάδα.

Διασύνδεση με τα γνωστικά αντικείμενα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και της Πολιτικής Παιδείας.

Χρονική διάρκεια: 3 ώρες

2. ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟΥ– ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Το Κυπριακό αποτελεί ένα κρίσιμο ζήτημα που απασχολεί την τρέχουσα επικαιρότητα. Έχει επομένως, μέγιστη σημασία η γνώση και κατανόηση των ιστορικών εξελίξεων και των σταθμών στην πορεία του Κυπριακού Ζητήματος. Από ένα ζήτημα του ευρύτερου Ανατολικού Ζητήματος στο πλαίσιο της αποχώρησης των Οθωμανών από εδάφη της Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου, μετατρέπεται σε ζήτημα αποαποικιοποίησης και στη συνέχεια με την τουρκική εμπλοκή σε σύγχρονο εθνικό και διεθνές ζήτημα εισβολής – κατοχής. Στο πλαίσιο του τριώρου μαθήματος, επιδιώκεται η παρουσίαση των γεγονότων, των φαινομένων και των βασικών εννοιών που αφορούν το Κυπριακό Ζήτημα ως ενός ιστορικού και ταυτόχρονα κρίσιμου σύγχρονου προβλήματος. Παράλληλα γίνεται προσπάθεια να εξασκηθούν οι μαθητές στην επεξεργασία πηγών.

3. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- Το Ανατολικό Ζήτημα
- Οι εθνικοαπελευθερωτικοί αγώνες του νεότερου ελληνισμού (Επανάσταση του 1821, Κρητικό και Μακεδονικό Ζήτημα)
- Αρχή των εθνοτήτων – Το δικαίωμα στην Αυτοδιάθεση των λαών
- Σχέσεις Ελλάδας και Βρετανίας κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο
- Κατανόηση και αξιοποίηση πηγής

4. ΣΚΟΠΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ - ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η κατανόηση του Κυπριακού Ζητήματος συμβάλλει στη συγκρότηση του αυριανού πολίτη και προσφέρεται για την ανάπτυξη κριτικής σκέψης. Η γνωριμία με την Κύπρο, τον λαό και τους αγώνες του αποτελεί επίσης ένα ουσιαστικό μάθημα εθνικής αυτογνωσίας.

5 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, προτζέκτορα και οθόνης, χάρτης της Κύπρου και της Ανατολικής Μεσογείου, χρονολόγιο κυριότερων σταθμών της κυπριακής Ιστορίας, φωτογραφίες, βίντεο.

6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Συνδυαστική διδακτική μεθοδολογία (ελεύθερος και κατευθυνόμενος διάλογος, διερευνητική μέθοδος, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, ερευνητική εργασία, ιστορικό σενάριο, εννοιολογικός χάρτης)

7. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ

Κατανομή ύλης στις τρεις διδακτικές ώρες

- 1. Η Κύπρος υπό βρετανική κυριαρχία (1878-1955)
- 2. Εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας 1955-1959 και Ανεξαρτησία (1960-1974)

- 3. Το Πραξικόπημα και η τουρκική εισβολή - το Κυπριακό έως την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (1974- 2004)

1^η Ώρα: Η Κύπρος υπό βρετανική κυριαρχία (1878-1955)

Αφόρμηση (15 λεπτά)

- Χρήση χάρτη της βρετανικής αποικιακής αυτοκρατορίας
- Χρήση Χάρτη με τη θέση της Κύπρου στην Ανατολική Μεσόγειο:
Τι σκέψεις γεννιούνται για τη γεωπολιτική σημασία της Κύπρου;

Πηγή: «Η προσδοκία [της παραχώρησης της Κύπρου από τους Βρετανούς στην Ελλάδα] δεν ήταν τελείως ανυπόστατη· βασιζόταν σε μία πίστη προς τις αγαθοεργές εκδηλώσεις του φιλελεύθερου βρετανικού πολιτισμού, ο οποίος τις δεκαετίες του 1820 και 1830 είχε παράσχει χείρα βοηθείας στη δημιουργία του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους και το 1864 οδήγησε την κυβέρνηση των Φιλελευθέρων του Γλάδστωνος να συναινέσει στην ένωση του προτεκτοράτου των Ιονίων με το ελληνικό κράτος.»

Ρόμπερτ Χόλλαντ, Η Βρετανία και ο κυπριακός αγώνας, Αθήνα 2001

2. Παρουσίαση νέας ενότητας (25 λεπτά)

Άξονες: (στον πίνακα ή σε παρουσίαση στην οθόνη (power point))

- Η Κύπρος στο πλαίσιο του Ανατολικού Ζητήματος
- 1878 η Οθωμανική Αυτοκρατορία ενοικιάζει την Κύπρο στη Βρετανία
- 1914: Η Βρετανία προσαρτά την Κύπρο
- 1925: Η Κύπρος βρετανική αποικία
- 1931: Εξέγερση κατά της αποικιοκρατίας με σύνθημα την Ένωση,

«Παλμεροκρατία»

- Κύπρος και Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος
- 1950: Ενωτικό δημοψήφισμα

Με ποια διεθνή γεγονότα σχετίζεται η διαχείριση της Κύπρου από τη Βρετανία το 1878, το 1914 και το 1925;

Γίνεται αναφορά:

- στο Ανατολικό Ζήτημα και στο συνέδριο του Βερολίνου (1878)
- Στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και το ζήτημα της βρετανικής προσφοράς της Κύπρου στην Ελλάδα (1915)
- Στη Μικρασιατική Καταστροφή (1922) και στη Συνθήκη της Λωζάνης (1923)

Χωρισμός σε ομάδες για τη μελέτη και διερεύνηση των επιμέρους ζητημάτων στο σπίτι:

1. Για την εξέγερση του 1931 και την «Παλμεροκρατία»
Ασκήσεις διερεύνησης προβλήματος:

- Να αναζητήσουν πληροφορίες για την εξέγερση.
- Να αναζητήσουν και να καταγράψουν τα καταπιεστικά μέτρα της περιόδου μετά την καταστολή της εξέγερσης.

Πηγές

- Το σύνθημα «Ένωσις» ξεχωρίζει μέσα από το γενικό σαματά και βραχνές αγριεμένες φωνές απαιτούσαν να εμφανιστεί ο κυβερνήτης αμέσως μπροστά στο πλήθος. (Ρόμπερτ Χόλλαντ, Η Βρετανία και ο κυπριακός αγώνας, Αθήνα 2001, σ. 16)
- Την εξέγερση ακολούθησε η περίοδος της Παλμεροκρατίας και οι καταπιεστικοί νόμοι του κυβερνήτη Χέρμπερτ Ρίτςμοντ Πάλμερ. Για να αποφευχθούν οι εθνικιστικές ταραχές και εκδηλώσεις εξορίστηκαν οι υπεύθυνοι, ενώ λιτανείες, κωδωνοκρουσίες, συγκεντρώσεις και ανάρτηση σημαιών επιτράπηκαν μόνο με την άδεια του κυβερνήτη, επιβλήθηκε λογοκρισία και περιοριστικά μέτρα στην παιδεία. Η κατάργηση του νομοθετικού συμβουλίου παρέλυσε καθώς και των πολιτικών κομμάτων και των δημοτικών εκλογών παρέλυσε την πολιτική ζωή του τόπου. Το μεγαλύτερο όμως πλήγμα δόθηκε στην Εκκλησία. (Αργυρίου Σοφία, Το εθνικό κίνημα των Ελληνοκυπρίων κατά την τελευταία περίοδο της Αγγλοκρατίας, 1950-1960, Αθήνα 2017, σ. 47)

2. Κύπρος και Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

Θέματα για συζήτηση

- Η στράτευση Κυπρίων στον βρετανικό στρατό
- Οι προσδοκίες που γέννησαν η νίκη των Συμμάχων και οι θυσίες της Ελλάδας
- Η απογοήτευση των Ελλήνων από τη μεταπολεμική στάση της Βρετανίας

«Για ένα πουκάμισο αδειανό, για μιαν Ελένη» (Γιώργος Σεφέρης, Ελένη)

3. Το Κυπριακό Ζήτημα στον ΟΗΕ (Διεθνοποίηση του Κυπριακού)

«Η πολιτική του Μακαρίου βασιζόταν στην αντίληψη ότι η διεθνοποίηση, με την προσφυγή στον ΟΗΕ (τον οποίον πολλοί στην ελληνική πλευρά έβλεπαν ως ένα «παγκόσμιο δικαστήριο της διεθνούς κοινής γνώμης») θα συνιστούσε σοβαρότατη ηθική και πολιτική πίεση προς τη Βρετανία, ώστε να διαπραγματευθεί με τους Κυπρίους τη μελλοντική έστω Ένωση της νήσου με την Ελλάδα».

(Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Στρατηγικές του Κυπριακού. Η δεκαετία του 1950, Αθήνα 2005)

Ασκήσεις

Με βάση την παραπάνω πηγή και τις ιστορικές σας γνώσεις να παρουσιάσετε σ' ένα κείμενο 400-500 λέξεων το ζήτημα της προσφυγής της Ελλάδας στον ΟΗΕ για το Κυπριακό.

5

Να μελετήσετε τα επιχειρήματα υπέρ και κατά της προσφυγής της Κύπρου στον ΟΗΕ και να οργανώσετε συζήτηση στην τάξη χωρισμένοι σε ομάδες υπέρ και κατά της προσφυγής

2^η ώρα: Εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας 1955-1959 και Ανεξαρτησία (1960-1974)

Αφόρμηση (15 λεπτά):

Εναλλακτικά:

Ποίηση

Κώστας Μόντης

Εγγλέζικα κρατητήρια

Τι όμορφο που είσαι φεγγάρι μου

Έξω από τα συρματοπλέγματα

Χωρίς φρουρούς, δεξιά κι αριστερά

Ευαγόρας Παλληκαρίδης, 19 ετών

Θα πάρω μια ανηφοριάν

Θα πάρω μιαν ανηφοριά, θα πάρω μονοπάτια,
να βρω τα σκαλοπάτια που παν στη Λευτεριά
Θ' αφήσω αδελφια συγγενείς τη μάνα τον πατέρα
μεσ τα λαγκάδια πέρα και στις βουνοπλαγιές

Ψάχνοντας για τη Λευτεριά θ' αχω παρέα μόνη
κατάλευκο το χιόνι, βουνά και ρεματιές
Τώρα κι' αν είναι χειμωνιά θ' αρθεί το καλοκαίρι
τη λευτεριά να φέρει σε πόλεις και χωριά

Θα πάρω μιαν ανηφοριά, θα πάρω μονοπάτια,
να βρω τα σκαλοπάτια που παν στη Λευτεριά
Τα σκαλοπάτια θ' ανεβώ θα μπω σ' εάν παλάτι,
το ξέρω θ' αν απάτη, δεν θ' αν αληθινό
Μεσ το παλάτι θα γυρνώ ώσπου να βρω το θρόνο
Βασίλισσα μια μόνο να κάθεται σ' αυτόν
Κόρη πανώρια θα της πω άνοιξε τα φτερά σου
και πάρε με κοντά σου, μονάχ' αυτό ζητώ

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Ποια συναισθήματα γεννά η ανάγνωση του ποιήματος;
- Ποιες πεποιθήσεις του ποιητή εκφράζονται στο ποίημα;
- Ποια θα ήταν η εντύπωση των συμμαθητών του όταν το διάβασαν;
- Προσπαθήστε να συνθέσετε την προσωπικότητα του Παλληκαρίδη και των νέων που στρατεύτηκαν στον αγώνα της ΕΟΚΑ.

Πηγές

- «Ο κυπριακός αγώνας δεν ήταν μια συνεχής ένοπλη σύγκρουση μεταξύ ανταρτών και του βρετανικού στρατού αλλά μια μείξη διαφόρων μορφών ένοπλης δράσης (και μάλιστα με κυμαινόμενη ένταση) και λαϊκής εξέγερσης»
- «Οι Βρετανοί θεωρούσαν τη διατήρηση πλήρους κυριαρχίας στην Κύπρο απτή ένδειξη της αποφασιστικότητάς τους να παραμείνουν παρά τις όποιες δυσκολίες κυρίαρχη δύναμη στη Μέση Ανατολή.»

(Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Στρατηγικές του Κυπριακού. Η δεκαετία του 1950, Αθήνα 2005)

Γράμματα μελλοθανάτων αγωνιστών της ΕΟΚΑ από τις φυλακές

- Χαρίλαος Μιχαήλ, 20 ετών

«Αγαπητοί μου γονείς,

Όταν θα διαβάζετε το γράμμα μου αυτό, εγώ θα έχω σβύσει για πάντα από τη ζωή. Μη νομίζετε όμως ότι αυτό με λυπεί. Απεναντίας, επειδή γνωρίζω για ποιο σκοπό θα εκτελεσθώ αισθάνομαι τον εαυτόν μου ισχυρόν και γαλήνιον και είμαι έτοιμος να τα αντιμετωπίσω όλα με αφάνταστη ψυχραιμία».

(εκτελέστηκε στις 7 Αυγούστου 1956 με απαγχονισμό)

- Μιχάλης Κουτσόφτας, 22 ετών

«Σεβαστή μου μητέρα, αγαπητά μου αδέρφια,

Χαίρετε

Από το κελλί του θανάτου σας στέλλω τον τελευταίο μου ασπασμό. [...] Είναι θέλημα Θεού να χωριστούμε και πρέπει να σεβαστούμε το Άγιο θέλημά Του. Θα ελυπόμουν εάν πέθαινα σαν κοινός εγκληματίας. Θα ελυπόμουν εάν πέθαινα σαν κλέπτης. Δεν υπάρχει όμως λόγος να λυπηθώ τώρα που πεθαίνω για χάρη ενός υψηλού ιδανικού. Δεν λυπούμαι γιατί θα εκτελεσθώ εν ονόματι της ελευθερίας.»

(εκτελέστηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 1956 με απαγχονισμό)

Τραγούδια

Μπάμπης Μπακάλης/Κώστας Βίρβος, Η Κύπρος είναι ελληνική

<https://www.youtube.com/watch?v=Gh5LIDWugbQ>

Μίκης Θεοδωράκης/Λεωνίδα Μαλένης, Χρυσόπρασινο φύλλο

Παρουσίαση της νέας ενότητας με ομαδοσυνεργατική διδασκαλία στο πλαίσιο της διερευνητικής μεθόδου (25 λεπτά)

Ερωτήματα για διερεύνηση σε ομάδες

1. Ποιες επιλογές είχαν η ελληνική και ελληνοκυπριακή πλευρά τη δεκαετία του 1950;
2. Γιατί ήταν τόσο ισχυρός ο ρόλος της Εκκλησίας στην Κύπρο;
3. Γιατί οι Βρετανοί αρνούνταν πεισματικά κάθε συζήτηση για παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα;
4. Ποιος ήταν ο χαρακτήρας του αγώνα 1955-1959;
5. Ποια ήταν η θέση της Τουρκίας και των Τουρκοκυπρίων από το 1955;
6. Πώς φτάσαμε στη λύση της Ανεξαρτησίας;
7. Ποια ήταν τα θετικά και ποια τα αρνητικά των Συμφωνιών της Ζυρίχης και του Λονδίνου του 1959;
8. Ποια ήταν τα 13 σημεία του συντάγματος για τα οποία ο Μακάριος ζήτησε αλλαγές;

Εναλλακτικά: ιστορικό σενάριο

Είστε νεαρός μαθητής στην Κύπρο το 1955-59

Αφού συλλέξετε σχετικές πληροφορίες και μαρτυρίες, να γράψετε ένα σύντομο κείμενο για το πώς βιώνετε τα μαθητικά σας χρόνια.

Πηγή: «Οι μαθητικές απεργίες, οι διαδηλώσεις και οι προκλήσεις ταραχών είχαν πρωταγωνιστές παιδιά μόλις 12-15 χρονών αλλά και γενικά τη νεολαία, από την οποία έπρεπε, σύμφωνα με τις διαταγές του Γρίβα, να δημιουργηθεί «οχλοκρατία και έκρυθμος κατάσταση». Πεντακόσιοι ή χίλιοι μαθητές βρίσκονταν πολλές φορές στους δρόμους άοπλοι ή κρατώντας πέτρες αντιμέτωποι με ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις, που τους χτυπούσαν με κλομπ ή τους έριχναν δακρυγόνες βόμβες. Μόνο μέχρι το τέλος του 1955 καταγράφηκαν 68 σχολικές απεργίες, 53 από τις οποίες κατέληξαν σε διαδηλώσεις, ενώ 500 νέοι καταδικάστηκαν με διάφορες ποινές.»

(Σοφία Αργυρίου, Το εθνικό κίνημα των Ελληνοκυπρίων κατά την τελευταία περίοδο της Αγγλοκρατίας, Αθήνα 2017)

- Να συντάξετε έναν εννοιολογικό χάρτη με τις εμπλεκόμενες δυνάμεις και τις επιδιώξεις τους στο Κυπριακό από την Ανεξαρτησία έως το πραξικόπημα και την εισβολή του 1974 λαμβάνοντας υπόψη σας και τις αλλαγές στην εξουσία των διαφόρων δυνάμεων και ειδικά στην Ελλάδα από το 1967 που στην εξουσία βρίσκεται η Χούντα των συνταγματαρχών.

Ποιες δυνάμεις πέτυχαν τους στόχους τους;

3^η ώρα: Το Πραξικόπημα και η τουρκική εισβολή - το Κυπριακό έως την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (1974- 2004)

Αφόρμηση (15 λεπτά)

Εναλλακτικά:

Απόσπασμα από ταινία:

Απίλλας 1974 του Μιχάλη Κακογιάννη,
παραγωγής 1975 https://www.youtube.com/watch?v=xxQSHofz_bk

Ένα εικαστικό:

Το προσφυγάκι,
Χαρακτικό του Τάσσου

Τραγούδια:

Διονύσης Σαββόπουλος, Για την Κύπρο
Μάριος Τόκας/Κώστας Μόντης, Πενταδάκτυλέ μου
<https://www.youtube.com/watch?v=0fnbpDdV5qs>

Δημήτρης Λάγιος/Δημήτρης Λιτέρτης,
Καρτερούμεν μέραν νύχταν
<https://www.youtube.com/watch?v=TpalYy2EISQ>

Ποίηση

Κώστας Μόντης, Παντελής Μηχανικός, Μιχάλης Πασιαρδής, Γιάννης Ρίτσος κ. ά

«Είναι δύσκολο να πιστέψω πως μας τους έφερε η θάλασσα της Κερύνειας
Είναι δύσκολο να πιστέψω πως μας τους έφερε η αγαπημένη θάλασσα της Κερύνειας»
(Κώστας Μόντης, «Στιγμές της εισβολής»)

Παρουσίαση νέας ενότητας (25 λεπτά)

Χάρτης της Κύπρου με τις επιχειρήσεις της εισβολής και τη χάραξη της γραμμής κατάπαυσης του πυρός

Αφήγηση των γεγονότων του πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής, της διπλωματίας του Κυπριακού (διακοινοτικές συνομιλίες και διεθνείς πρωτοβουλίες) και των αγώνων των Κυπρίων για ελευθερία και δικαιοσύνη στην Κύπρο (20 λεπτά)

Δραστηριότητες σε ομάδες

1. Επεξεργασία πηγών

- Κυκλοφόρησε πριν από μερικές βδομάδες (Νοέμβριος 2020) από τις εκδόσεις Καστανιώτης, στην Αθήνα, το μυθιστόρημα του Σταύρου Χριστοδούλου “Τρεις σκάλες Ιστορία”. Πρόκειται για το τρίτο μυθιστόρημα του γνωστού Κύπριου δημοσιογράφου (γενν. 1963). Αυτή τη φορά ο Χριστοδούλου επιλέγει καθαρά “κυπριακό” θέμα, μάλιστα για μια από τις πιο λεπτές και συγκλονιστικές πτυχές του δράματος και των πληγών που άφησε πίσω της η τουρκική εισβολή του 1974: το κεφάλαιο των βιασμών ανυπεράσπιστων κοριτσιών και γυναικών από τον τουρκικό στρατό.

(Πέτρος Παπαπολυβίου, Τρεις σκάλες Ιστορία”, ένα μυθιστόρημα για τον πόνο και τις σιωπές της κυπριακής τραγωδίας του 1974, Περί Ιστορίας. 8.12.20 <https://papapolyviou.com/2020/12/08/tris-skales-istoria-ena-mithistorima-gia-ton-pono-kai-tis-siopes-tis-kipriakis-tragodias-tou-1974/>)

- Ξενοδοχείο Dome (Κερύνεια), 20.7.1974

Η ζέστη ήταν αφόρητη. Είχαμε διαρκώς ανοιχτό το ραδιόφωνο. Το Β.Β.С. Εξακολουθούσε να μεταδίδει πως η Κερύνια είχε καταληφθεί από τους Τούρκους, ενώ ο δικός μας ραδιοσταθμός ανάμεσα στα εμβλήματα ανακοίνωνε νίκες. Ήμουν σίγουρη πως και οι δύο μετέδιδαν ψέματα και με μπούκωνε ο θυμός. Σκέφτηκα πως ο ιστορικός που θα καθόταν αύριο να γράψει την Ιστορία, 99% θα γελιόταν αν βασιζόταν στα επίσημα αυτά ανακοινωθέντα.

(Γυναίκα της Κερύνιας [ανώνυμου], πρόσφυγας στον τόπο μου)

- Στα ψηφίσματα και τις αποφάσεις αυτές (του ΟΗΕ) γινόταν καθαρή διάκριση των δύο πτυχών του κυπριακού ζητήματος. Πρώτα της διεθνούς πτυχής που αφορά το πρόβλημα της προστασίας, της ανεξαρτησίας και της εδαφικής κυριαρχίας της Κύπρου και δεύτερο της εσωτερικής πτυχής, δηλαδή του προσδιορισμού του συνταγματικού καθεστωτικού χάρτη του κράτους. [...]
Θεωρητικά τουλάχιστον η επίλυση της διεθνούς πτυχής του προβλήματος θα έπρεπε να προταχθεί της συζήτησης οποιουδήποτε άλλου θέματος. Διότι πώς είναι δυνατόν να διεξαχθούν συνομιλίες πάνω στο συνταγματικό πρόβλημα όταν δεν έχουν αποχωρήσει τα ξένα στρατεύματα και δεν έχει αποκατασταθεί η εδαφική κυριαρχία της Κύπρου.

Γιάννος Κρανιδιώτης, Οι διαπραγματεύσεις για την επίλυση του Κυπριακού, οι διακοινοτικές συνομιλίες 1974-1981, στο Τενεκίδης-Κρανιδιώτης (επιμ.), Κύπρος, Ιστορία, προβλήματα και αγώνες του λαού της, Αθήνα 1981, σσ. 588-589

2. Ελεύθερη συζήτηση και σχολιασμός φωτογραφιών από την εισβολή (και τουρκικές αφίσες και τραγούδια της εισβολής, της προσφυγιάς, των αντικατοχικών κινητοποιήσεων από τις γυναίκες ως τις πορείες των μοτοσικλετιστών)

Ελεύθερη συζήτηση εν είδει debate με όλη την τάξη:

Αρχικά παραθέτουμε τις επίσημες θέσεις της ελληνικής και κυπριακής κυβέρνησης

Πιθανά ερωτήματα:

- Ποια θα ήταν μία «δίκαιη και βιώσιμη» λύση του Κυπριακού κατά τη γνώμη σας;
- Γιατί δεν επιλύεται ως τώρα το Κυπριακό Ζήτημα; Ποιος ευθύνεται περισσότερο;
- Τι είναι το Κυπριακό; Διεθνές ή Εθνικό πρόβλημα

8. ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Το υλικό αναρτάται στην ηλεκτρονική τάξη (e-class) και οι εργασίες των μαθητών γίνονται διαδικτυακά

9 . ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αργυρίου Σοφία, Το εθνικό κίνημα των Ελληνοκυπρίων κατά την τελευταία περίοδο της Αγγλοκρατίας (1950-1960), Αθήνα 2017
- Κρανιδιώτης Γιάννος, Τενεκίδης Γιώργος (επιμ.), Κύπρος, Ιστορία, προβλήματα και αγώνες του λαού της, Αθήνα 1981
- Τζεργιάς Παύλος, Ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας, 2 τόμοι, Αθήνα 2001

- Χατζηαναστασίου Τάσος, Το σύμπλεγμα της ήττας, Κύπρος και Μεταπολίτευση, Αθήνα 2004
- Χατζηβασιλείου Ευάνθης, Στρατηγικές του Κυπριακού τη δεκαετία του 1950, Αθήνα 2005
- Χατζηδημητρίου Κάτια, Ιστορία της Κύπρου, Λευκωσία [χ.χ.]
- Χόλλαντ Ρόμπερτ, Η Βρετανία και ο κυπριακός αγώνας, 1954-1959, μετ. Β. Φωτοπούλου, Αθήνα 2001
- Χριστοδουλίδης Νίκος, Τα σχέδια λύσης του Κυπριακού (1948-1978), Αθήνα 2009

Διαδικτυογραφία

Πέτρος Παπαπολυβίου, Περί Ιστορίας <https://papapolyviou.com>

Τάσου Χατζηαναστασίου, Το πραξικόπημα της 15^{ης} Ιουλίου 1974
https://www.academia.edu/37619730/%CE%A4%CE%BF_%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%80%CE%B7%CE%BC%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CF%82_15_%CE%B7%CF%82_%CE%99%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AF%CE%BF%CF%85_1974

Ανακεφαλαίωση/Εμπέδωση/Ανάθεση εργασιών και επεξήγηση ασκήσεων για το σπίτι (10 λεπτά)

Ενδεικτικές Δραστηριότητες:

Δημιουργία χρονολογίου κυριότερων γεγονότων του Κυπριακού Ζητήματος

Κριτική αποτίμηση των προσπαθειών επίλυσης του Κυπριακού

Δημιουργία διαδικτυακού προφίλ των ηρώων του κυπριακού αγώνα

Δημιουργία εννοιολογικού χάρτη του Κυπριακού Ζητήματος

Συνεντεύξεις με πρόσωπα που πήραν μέρος στα γεγονότα της Κύπρου (στρατιώτες της ελληνικής Μεραρχίας (1965-1967), πολεμιστές της ΕΛΔΥΚ του 1974, Κύπριοι που έζησαν τα γεγονότα και ζουν στην Ελλάδα, κ.ά.)

Φωτογράφιση και σχολιασμός μνημείων και οδωνυμίων της περιοχής των μαθητών από την κυπριακή Ιστορία)

Ο Επόπτης/Η Επόπτρια

.....

Ονοματεπώνυμο – Υπογραφή